

Aandachtspunten voor een scholingsplan conform NEN-ISO 15189:2012 norm 5.1.2–5.1.8

Inleiding

Deze leidraad is geschreven voor klinische laboratoria die werken conform ISO 15189. Het bevat een opsomming van elementen van waaruit een scholingsplan wordt opgesteld. Een scholingsplan is een uitwerking van beleidsdoelstellingen uit de management review van het laboratorium, welke worden verwerkt in een rapport.

Een management review bevat beslissingen en maatregelen waarbij het onder andere kan gaan om:

- Kwaliteitsverbetering van laboratorium processen;
- Effectiviteitsverbetering van het kwaliteitsmanagementsysteem en haar processen;
- Verbetering van de dienstverlening aan gebruikers;
- De behoefte aan middelen.

Deze informatie en maatregelen dienen te worden geregistreerd en daarnaast gerapporteerd aan het personeel.

Het management speelt de voornaamste rol in het vormen van een scholingsplan. Zij stelt vast wie het scholingsplan schrijft en wie het uitvoert. Ook geeft zij input aan, beoordeelt zij het plan en bewaakt zij de voortgang.

Algemeen

Aan de basis van het opstellen van een scholingsplan ligt een goed gedocumenteerde procedure voor het personeelsbeheer. Ook dient men een administratie bij te houden voor alle medewerkers waarin de naleving van de eisen wordt aangegeven. Clinical education biedt hierin ondersteuning d.m.v. erkende registratie van accreditatie punten. Deze registratie via een online platform zorgt ervoor dat een up- to- date overzicht per medewerker of laboratorium ieder moment beschikbaar is. Uitbreiding naar registratie van ook interne scholing is in overleg mogelijk.

Professionele beoordelingen dienen in overeenstemming te zijn met de nationale, regionale & lokale regelgevingen en professionele richtlijnen. Beoordelingen kunnen bestaan uit bijv. meningen, interpretaties, voorspellingen, modellen en waarden.

Personeel dat wordt ingewerkt moet te allen tijde onder toezicht staan van een ervaren collega. Het opleidingstraject dient periodiek te worden beoordeeld.

Opbouw

Een scholingsplan geeft richting aan het scholingsprogramma en wordt jaarlijks opgesteld.

Hier wordt algemeen beschreven welke onderwerpen, wanneer en voor wie aan de orde komen. Bijvoorbeeld een cyclus van 3 jaar over bepaalde onderwerpen voor basis analisten klinische chemie.

De basis voor het scholingsplan zijn functieomschrijvingen die verantwoordelijkheden, bevoegdheden en taken beschrijven voor al het personeel.

Hierbij documenteert het management voor elke functie in het laboratorium wat voor eisen en kwaliteiten daaraan zijn verbonden. Het benodigde onderwijs, de opleiding, expertise en vaardigheden die nodig zijn om in de praktijk de taken goed uit voeren zijn terug te zien in deze eisen en kwaliteiten. Wanneer personeel verantwoordelijk is voor het nemen van patiëntresultaat gebonden beslissingen dan behoort de theoretische en praktische achtergrond en ervaring op orde te zijn.

Mits goed onderbouwd, is het mogelijk om van het programma af te wijken in geval van nieuwe en/of belangrijke ontwikkelingen die prioriteit behoeven.

Het plan geeft weer waar de aandachtspunten op het gebied van scholing liggen en is een uitwerking van de grote lijnen. Per cursus schrijft de coördinator een onderwijsprogramma bijvoorbeeld aan de hand van het Model Didactische Analyse (MDA) ook wel het “Model van Gelder” genoemd, waarin de volgende punten worden opgenomen:

- Beginsituatie (welke voorkennis moet een cursist hebben?, hoe grijp je terug op deze voorkennis?, hoe motiveer je een cursist voor dit onderwerp?);
- Leerdoelen (wat wil je bereiken?);
- Leerinhoud (wat wil je behandelen en welke volgorde kies je?);
- Werkvormen (kies je voor klassikale, individuele of groepsactiviteiten?, welke werkvormen wil je gebruiken?);
- Hulpmiddelen (welke informatie moeten de onderwijsleermiddelen bevatten?, welke onderwijsleermiddelen gebruik je?);
- Evaluatie (hoe wil je het leer resultaat nagaan?).

Beginsituatie, Leerdoelen, Leerinhoud, Werkvormen, Hulpmiddelen en Evaluatie worden bij iedere Clinical education cursus vermeld, zoals ook vereist is door het Centraal Register Kort Beroepsonderwijs (CRKBO).

Visie en missie

Een laboratorium organisatie stelt zich, binnen geformuleerde kaders, in ieder geval de volgende doelen voor haar personeel:

- Organisatorische introductie van het personeel.
Hierbij gaat het om het opstellen en/ of onderhouden van een programma waarbij nieuwe medewerkers kennismaken met:
 - De organisatie;
 - De afdeling of de lokale werkplek;
 - De arbeidsvoorwaarden;
 - Personeelsvoorzieningen;
 - Eisen m.b.t. gezondheid & veiligheid;
 - Arbodiensten.
- Bevordering van de kwaliteit van laboratorium processen.
Het organiseren en faciliteren van scholingen/ symposia waarbij de actuele landelijke ontwikkelingen op het gebied van medische inhoud en onderwijs worden gevolgd. Het meerjaren kwaliteitsbeleidsplan uit het management review is leidend voor het strategisch scholingsplan. Elk jaar worden doelstellingen en inhoud opnieuw geformuleerd.
- Bevordering van de deskundigheid.
Hierbij gaat het om scholing met betrekking tot de volgende onderwerpen:
 - Het kwaliteitsmanagementsysteem;
 - Werkprocessen en procedures verbonden aan ieders takenpakket;
 - Het laboratorium informatiesysteem;
 - Gezondheid en veiligheid (inclusief het voorkomen of beperken van de gevolgen van incidenten);
 - Ethiek (goed en verantwoord handelen);
 - Omgaan met Vertrouwelijke patiëntgegevens;
 - Functie gebonden nascholing;
 - Vakinhoudelijke (na)scholing;
 - Professionele ontwikkeling.

Voor personeel werkend met leidinggevende en technische processen dient een continuerend scholingsprogramma beschikbaar te zijn, waarbij men deel kan nemen aan scholing of verdere professionele ontwikkeling. Het effect van de scholing of professionele ontwikkeling dient periodiek te worden beoordeeld. Het Clinical education platform ondersteunt het scholingsprogramma door geaccrediteerde scholing (inclusief en exclusief toetsing) en symposia aan te bieden.

➤ Toetsing van bekwaamheid.

Een medewerker wordt na een inwerktraject of passende opleiding beoordeelt op de toegewezen werkzaamheden bestaande uit leidinggevende en/ of technische taken. Deze beoordeling vindt plaats aan de hand van vooraf vastgestelde criteria. Herbeoordeling van de bevoegdheid vindt periodiek plaats. Scholing of omscholing vindt plaats wanneer dat nodig is.

Een benadering hiervoor kan zijn:

Een beoordeling van toegewezen werkzaamheden onder dezelfde voorwaarden als de algemene werkomgeving. Bijvoorbeeld door een combinatie of alle van de volgende mogelijkheden:

- Beoordeling van routinematige werkprocessen en procedures (inclusief van toepassing zijnde veiligheidsvoorschriften);
- Beoordelen van onderhoudswerkzaamheden aan apparatuur inclusief aansluitend het goed & veilig functioneren van deze apparatuur;
- Beoordeling van de registratie en rapportage van uitslagen;
- Beoordeling van het reviseren van werkdocumenten;
- Beoordeling van probleemoplossende vaardigheden;
- Het analyseren van speciaal hiervoor geselecteerde monsters bijvoorbeeld reeds eerder bepaalde of interlaboratorium monsters).

Het professioneel beoordelen voor bekwaamheid moet zo worden opgezet dat het specifiek, meetbaar en doelgericht is;

➤ Verbetering van de dienstverlening aan gebruikers.

Naast de beoordeling van de technische bekwaamheid, moet het hoofd van het laboratorium (of laboratorium management) ervoor zorgen dat de evaluaties van de prestaties van het personeel (uitgevoerd door een persoon met een passende opleiding) rekening houden met de behoeften van het laboratorium en de individuele medewerker (bijvoorbeeld verkregen informatie uit jaargesprekken). Hierdoor wordt de kwaliteit van de dienstverlening aan de gebruikers gehandhaafd of verbeterd en worden de werkrelaties aangemoedigd.

Verdieping

Verdere verdieping van het scholingsplan vindt plaats door gedetailleerde uitwerking van:

- Doelstellingen scholingsplan komende 2 jaar;
- Evaluatie scholingsplan afgelopen jaar;
- Scholingsplan komend jaar.

Ondersteunend hierbij kan de zogenaamde “PDCA cyclus” zijn waarin een continu gewaarborgd proces wordt doorlopen hetgeen zorgt voor een steeds maar toenemende verbetering.

